

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΤΕΥΧΟΣ 17. 908

Ιδιοκτήτης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ—Συνδιευθυντής ΧΡ. Α. ΖΩΗΜΙΧΟΣ

Πέμπτη 31 'Ιανουαρίου 1925

Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Δ' ΟΡΓΑΝΟΥΜΕΝΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ 50)ΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΜΑΣ ΚΥ Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Κριτικόν άρθρον τοῦ δ. κληγόμενου 'Αθηναίων καὶ Παιραϊῶς κ. Α. ΖΩΤΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τοῦ προηγουμένου)

Ἐκεῖ ὅμως, ποὺ ἐξορίσμευσαν
ὁ Χρηστοβασίλης μας εἶναι τὸ
διήγημα.

Ἡ περιγραφικὴ τοῦ θαινότης
εἶναι ἀφαστη. Τὸ διήγημα
γραφικὸ τοῦ ταλέντου εἶναι ἀ-
ναμφισβήτητο. Τὸν ἐτοποθέτη-
σε, κόντ' αὐτὸν ἑκαταβίβητα καὶ
τὸν Παπαδιαμάντη καὶ τὸν Μ.
Μαϊντίν. Καὶ δὲν εἶχαν ἀδικο-
ῦν ἡ λογογραφικὰ διηγήματα τοῦ
Χρηστοβασίλη εἶναι ζωγραφίαι,
μὲ πινελιὰς μεγάλου καὶ δυνα-
τοῦ τεχνίτη. Αἱ εἰκόνες τοῦ εἶ-
ναι ἀριστουργηματικαί. Καὶ
δὲν ἔχουν μόνον ἡθογραφεῖα τὰ
διηγήματά του, ἀλλὰ καὶ ψυχο-
γραφία. Δὲν μᾶς φανερώνει ἐπι-
φανεία, μονάχα, ἀλλ' εἶναι ζω-
οποιᾶ καὶ ρηχὰ τὰ ἀφηγήματά
του. Μᾶς παρουσιάζει ὁλόκλη-
ρον τὸν ψυχικὸν Κόσμον τῶν
ἡρώων του. Μερικοὶ εἶπαν πῶς
εἶναι μόνον ἡθογράφος. Ἀνακρί-
βεια. Αὐτὸς μόνον ἡθογράφος;
Αὐτὸς ποὺ μᾶς ζωντάνευσε καὶ
τὰ θέντρα; Ποῖος διάβασε τὴν
ἐκδοὶαν τοῦ Πλατῶνους καὶ
δὲν ἔλαψε; Ποῖος μπορούσε
νὰ ἐμψύχωσεν τὸν πλάτανον τοῦ
Χωραίου, ποὺ πάεινε μὲ τοὺς
μαλισμένους ἀνέμους ποὺ ἦθε
λαὶ νὰ τὸν ξεριζώσουν. Καὶ
ποῖος ἄλλος μπορούσε νὰ ἐμψύ-
χωσεν τὴν φλογέρα καὶ νὰ ἡρώ-
οποιῇ γίδες, κατσίκια, σκύ-
λους, πρόβατα μὲ κυπροκούδου
καὶ νιάγκρους μάρτζες
καὶ κανοῦτες.

Ἐδῶ εἶναι ἡ δύναμις τοῦ τεχ-
νίου. Νάπηρ τὰ πλεῖστα ταπεινά
καὶ νὰ τὰ ὑψώσῃ καὶ νὰ τὰ κά-
μῃ σύμβολα.

Νὰ τὰ ἐξιδανικεύσῃ.
Νὰ ἀποκαλύψῃ τὰς περὶ τῆς
καὶ οὐκ αὐτοῦ ἀρχὰς τῶν πε-
λαργῶν. Νὰ συγκινήσῃ μὲ τοῦ
θεοῦ τὴν λαχτάρα, τοῦ καλοῦ
μας Κουτσόγιαννη ποὺ δταν
τῆς ἀπὸ τὰ Γιάννινα φιλοῦσε
τὰ προβάτριά του καὶ τὰ ρω-
τοῦσε γιὰ νὰ μάθῃ πῶς «πῶρε-
ταν» καὶ «μὴ τᾶσχιζε κανένα
ζῷον». Ἡθογράφος, ἀλλὰ καὶ ὁ
κατὰ ψυχολογίαν διὰ νὰ μετα-
χειρισθῇ τὸν καθιερωθέντα
τοῦτον ὅρισμόν.

Ἦνας ἐστὲ ἀνεγνωρισμένης
ἀξίας καὶ ποιητῆς καὶ τεχνο-
κρίτης καὶ πεζογράφος. ἐκ τῶν
κορυφαίων μας; ὁ Ζαχαρίας Πα-
παντωνίου ἔγραψεν, ὅτι εἶναι ὁ

ἀριστουργηματικὰ τὰ διηγήματα
τοῦ Χρηστοβασίλη καὶ μᾶς εἰκο-
νίζουσαν τὴν φύσιν καὶ τὴν λαο-
γραφίαν τῆς Ἠπειροῦ καὶ βασιό-
τατα κινεῖ τὸν ἐσωτερικὸν
μας Κόσμον. Ὁ Γουνασιόχης
μας καὶ λόγιος Χρ. Σούλης,
κρίνων τελευταίως τὰ διηγήμα-
τα τοῦ «Μικροῦ Σχολείου» τοῦ
Χρηστοβασίλη γράφει ὅτι εἶναι
ὁ πλεῖστον διαλεχτὸς καὶ πλεῖστον
ἀξιοπρόσεχτος διηγη-
ματογράφος. Ὁ Μικαρίτης
ὁ Βλάσης ὁ Γαβριηλίδης τὸν
εἰσρωθεῖς ὅχι μόνον ζωγράφος
τῆς Ἠπειρωτικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ
καὶ ἀνατόμος τῆς Ἠπειρωτικῆς
ψυχῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀείνωνος
Ποχάρης ἔγραψε πολλὰ τὰ κελα-
κευτικά διὰ τὸ ἔργον τοῦ διακε-
κριμένου δημοτικιστῆ Χρηστο-
βασίλη. Κι' ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀ-
καδημίας, ὁ ἀειθαλής μας Καμ-
πούρογλου ὁ γνωστὸς ὁτατος Ἀνα-
δρομάρης μας, ἔκρινε μ' ἐνθου-
σιασμόν καὶ ἐπὶ φωνῇ τὸ «Ἔργον
τοῦ κ. ὁ Βλαχογιάννης καὶ ὁ
μακαρίτης Σκόκος στὸν πρόλο-
γον τοῦ Ἀ'. τόμου τῶν Ἑλληνι-
κῶν διηγημάτων καὶ τόσοι ἄλ-
λοι ἀστέρες φωτεινοὶ τοῦ φιλο-
λογικοῦ μας στεριώματος.

Καὶ ὅχι τοῦ Ἑλληνικοῦ στε-
ριώματος μόνον.

Ἐγραψαν εὐμενίστατα καὶ
πολλοὶ ξένοι καὶ ὁ Φίλιππος Δεμ-
πὲς, ὁ γράφων μὲ τὸ ψευδώνυ-
μον Δ' Ἀστερώτης στὸν «Με-
κοδρὺντὲ Φράνς» καὶ ὁ Ὁλλαν-
δὸς Ἑσσελίκ στὴν Ἱστορίαν
τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνί-
ας (Παρίσι 1922). Καὶ μενεφρά-
σθησαν διηγήματα τοῦ Χρηστο-
βασίλη εἰς ξένους γλώσσας, με-
ταξὺ τῶν ὁπεῖων καὶ ὁ «Πηλὸς»
καὶ τὸ ὄνομα Χρηστοβασίλης
κατέλαβε θέσιν ἐξαιρετικὴν
εἰς τὰ Νεοελληνικά Ἀνα-
γνώσματα μετοξὺ τῶν ὀνομά-
των δλων τῶν ἐκλεκτῶν ἀντι-
προσώπων τῆς Ἑλληνικῆς Δια-
νοήσεως παράπλευρα στὰ ὁ. ὁ
ματα τοῦ Πολέμου, τοῦ Ἀρσέ-
νη, τοῦ Παλαμά, τοῦ Μελά, τοῦ
Προβιάγγιου, τοῦ Βαλαωίτη,
τοῦ Παρίσκου(;) τοῦ Σολωμοῦ
καὶ τῆς ἄλλης πλειάδος τῶν ζων-
τανῶν καὶ πεθαμένων λογιῶν
μας καὶ ποιητῶν.

Ὁ Παλαμάς, εἰς τὰ «Πρώτα Κριτι-
κά» του γράφει: «τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτη
Ἀνδρέα Καρκαβίτσα γράφει, ὅτι ὁ συγ-

γραφεὺς τοῦ «Ζητιάνου, τῆς Διανοῆς»
καὶ τοῦ «Ἀφαιρεσμένου» εἶναι περὶ
τῆς καὶ ἰσχυρῆς συγχρόνου. Πῶς
ταυριάζει τοῦ Χρηστοβασίλη «ὅτι ὁ
κριτικὸς ἀφορισμός. Αἱ εἶναι ὁ Χρῆ-
στοβασίλης καὶ πρᾶγματις, γιὰ τὸ
ὄλοκ τοῦ τὸ πλοῦστο τὸ παῖρνε ἀπὸ
τὸ ἀκίνητον μεταλλεῖα τῆς γῆς τοῦ
φύσεως τῶν ἡθῶν. τῶν ἐθίμων, τῶν
παράδοξων, τῶν προλήψεων, χαρά-
κτερον τοῦ λαοῦ.

Κι' εἶναι ἰδιαιτέρας, γιὰ τὸ πάντοτε
σχεδὸν ὁ ἡρώς του ἐξιδανικεύεται,
ἀπλοποιεῖται καὶ μᾶς προσβάλλουν
τελειότητες, ἀπὸ ὅτι εἶναι ὁπως ἡ «Ε-
νοβαφτισμένη» ὁ «Μικρὸς Κριτικὸς» ὁ
«Κουτσόγιάννης» καὶ οἱ ἄλλοι ἡρώες
του.

Αὐτὸς εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῶν «Δι-
ηγημάτων τῆς Ζιάνης» καὶ τῆς «Ζιαντι-
ᾶς» Ἀννατῆς ἀφηγητῆς, ἐκλεκτῆς ἡθο-
γράφος.

Διὸς ψυχολόγος. Μᾶς ἀπεκάλυψε
τὴν ζωὴ τῆς Ζιάνης, τῶν μαυριῶν, τῶν
ἐκκαλοκρινῶν. Μᾶς περιέγραψε ὅλας
τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τοῦ βουνοῦ καὶ
τοῦ κάμπου καὶ συγχρόνως μᾶς ἔβαλε
τὴν ἀγάπην τοῦ Γελέργας τοῦ ἀννοῦ
μας μύθου τῆς βασκοπούλας, τὰ ἰδιαι-
κά τοῦ πιστικοῦ καὶ ὅλα τὰ ντέρια
τῶν ἀνθρώπων τῆς ζωῆς τῆς οὐραίου.
Καὶ τὴν ἔζησε καὶ τὴν ἐγνωσισαύτην
τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀγάπην βαθύ γι'
αὐτὸ ἡ ἀφήγησίς του εἶναι πιστή.

Ὅταν διαβάζουμε τὸ συγγραφεὶα τῆς
«Ἀλαφίνας» καὶ τῆς «Σαρακατσάνης»
νομίζουμε πῶς ἀκούμε συναυλίαν ἀπὸ
κυνπροκούδου καὶ βελάσματα νοπα-
διῶν ποὺ βόσκουν σὲ ἀπόσκια καὶ στὰ
ἐξέματα, καὶ τὰ βλέπουμε νὰ βοῶνται
ἀπὸ τὰ βουνὰ στὰ ἐξαιμαδιὰ καὶ ἄ-
γαντες τὴς βλαχοπούλας ροδαλὲς
καὶ ἀφ' αὐτῆς βροχολυγερῆς καὶ περικύ-
στηθες νὰ οἰκουρᾶν τὰ σκυλιὰ γιὰ νὰ
μὴ ξεσχίσουν τοὺς διαβάτες. Ἡ διήγη-
σίς του συνεπαίρει καὶ μαγεύει.

Ἐπειτα ὁ Χρηστοβασίλης εἶναι ἀ-
σύμμετρος χειροτέρας τῆς Ἀημοτικῆς.
Ἡ δημοτικὴ του εἶναι ξένη πρὸς τὴν
θεοψυχῶν—Φιληνικὴ ὑπερβολή. Εἶ-
ναι στερεὴ στερεῖα κατακάθαρη δη-
μοτική.

Καὶ πότε πρωτοῦ ἔγραψε ὁ Χρηστο-
βασίλης μας;

Ὁ σεβαστὸς μας Ἐκπαιδευτικὸς
Σύμβουλος κ. Δημ. Σάργος διὰ τὸ «Ἔρ-
γον τοῦ ὁπεῖου δ' ἀσχολεῖσθαι» πα-
ρὶ γλῆσσας αἱ Ἠπειρώται, διότι δὲν
εἶναι μόνον ἐπιστημονικὴ κορυφή, ἀλ-
λὰ καὶ λογοτεχνικὴ μεγάλη ἀξία, τοῦ
ὁπεῖου αἱ μεταφράσεις τῶν ἀριστοτε-
λημάτων τῶν τραγικῶν μας, ἔχουν
προσδράσει τὸν γενικὸν θαυμασμόν
καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν διανοσμένων μας
μοῦ εἶπεν ὅτι πρωτοῦ ἔγραψε ἔργον τοῦ
Χρηστοβασίλη πρὸ 40 ὁλοκληρώων ὁ-
τῶν καὶ ἡ κριτικὴ του ἐδημοσιεύθη
τότε εἰς τὴν «Φωνὴν τῆς Ἠπειροῦ»
τὴν ὁποῖαν ἐξέδιδεν ὁ κ. Γαλαρῆς.
Τὸν εἶχε συγκρίνει μὲ τὸν ἀθάνατον
Βιλαωρίτη, τὸν ποιητὴ τῆς Κυνεῖας
ἐπὶ τῶν ἁλίων ἀριστοτελεῶν.

Ἀλλ' ἤρχισε νὰ γράφῃ πολὺ ἐνωρί-
τερα. Τὸ λογοτεχνικὸν του ταλέντον
ἐδηλώθη, δταν ἐμαθήτευσε σὺν ἑκκλη-
σάκι τοῦ Χωριοῦ του καὶ εἶχε δάσκα-
λον τὸν χωριανὸν μὲ τὸν Παπ' Ἀνδρᾶ
τὸν ὁποῖον ἀπεθανάτισε μὲ τὸν ἐνδο-
θέντα τὸν περὶ τὸ μῆνα τῶνον τῶν
«Διηγημάτων τοῦ Μικροῦ Σχολείου»
ἀλλ' ἤρχισε νὰ γράφῃ ἐργότερα, εἰς ἡ-
λικίαν 15 εἰδῶν. Στὴν ἰδίαν ἡλικίαν ποῦ

ἔγραψε ὁ μακαρίτης Κουτσόγιαννης «τὸς
Συῖας τοῦ Ἀδῶν».

Αὐτὸς εἶναι ὁ Χρηστοβασίλης εἰς ὁ-
λ' γιὰ γραμμὰς, ὁ πατριώτης καὶ ὁ ἄν-
θρωπος τῶν Γερμανῶν. Κι' οὗτο τὸ
πλοῦστο καὶ φωτεινὸ, τὸ πατριωτικὸ
καὶ πνευματικὸν τοῦ ἔργου μὲ κάθε δ-
νατὴν ὑπομῖα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλύ-
σου καὶ θὰ μᾶς παρουσιάσουν μεθαύ-
ριον κατὰ τὸν ἀποφασισθέντα ὁρτα-
σμόν τῆς Πεντηκὸν αετιγίδος του, οἱ
κορυφαῖοι τῶν Κριτικῶν μας καὶ δια-
νοσμένων οἱ ὁποῖοι θὰ τὸ ἐξετάσουν
ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Καὶ νὰ γιὰ τὴν
γάλην καὶ ἀνέκφραστη ἡσαν ἡ χαρὰ μας
καὶ ἡ ἱκανοποίησις, διότι ἀπεφοίσα-
μεν ν' ἀποτίσωμεν ἐλάχιστον φόρον
τῆς Παναγιωτικῆς τῆς πρὸς
ἐνα Ἠπειρώτην, ὁ ὁποῖος ἐδῶ
ἐκαστὸ Ἠπειρωτικὸν ὄνομα. Πρὸς
ἐνα Ἠπειρώτην τῆς ἀξίας καὶ τῆς
δυναμείας τοῦ Μεγάλου Χρηστο-
βασίλη. Εἶναι μεγάλη μας τιμὴ νὰ τι-
μήσωμεν τὸν Χρηστοβασίλη, μὲ τὸν
πανηγυρικὸν ὁρτασμόν τῆς Πεντηκὸν
αετιγίδος του καὶ τὸν πολυτελεῖ ἔκ-
δοσιν τῶν Ἀπάντων του.

Καὶ πρέπει νὰ τὴν τιμήσωμεν μὲ εἰ-
λικρινὴ θαυμασμόν καὶ θερμὴν ἀγά-
πην, διότι εἶναι ἄξιος κάθε τιμῆς. Διό-
τι εἰμὲν μὲ τὸ ἀθάνατον ἔργον του
τὴν πατρίδα μας.

ΔΗΜ. ΖΩΤΟΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Χθές, ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱε-
ραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου,
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ
Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου
οἱ ὁποῖοι, ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς
κωνσταντινουπόλεως, ἐσεωρή-
θησαν προστάται τῆς Παιδείας,
χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιω-
τάτου Μητροπολίτου μας, ἐτε-
λέσθη ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀρ-
χιμανδρίτου πάνδημον ἀρχιερα-
τικὸν μνημόσυνον. κατ' αὐτο-
κὴ ἐμπνευσιν, ὑπὲρ τῶν γνω-
στῶν καὶ ἀγνώστων Ἠπειρωτῶν
Διδασκάλων, μεγάλων καὶ μι-
κρῶν, οἱ ὁποῖοι μετέδωκαν τὰ
Ἑλληνικά Γράμματα πρῶτοι εἰς
ὅσα πάντα τὸν Ἑλληνισμόν. Καὶ
τὸ ὑπόδουλον Γέ. ος ἑορτάζε-
τὴν ἡμέραν ταύτην, ὑπὸ τὴν
σκέπην καὶ τὸν πέλαν τῆς θρη-
σκευτικῆς ἐξοχῆς ἐορτῆς τῶν
ἀποθανισθέντων Ἑλληνικῶν
Γραμματέων. Εὐτυχῶς, ἡ ἡμέρα
αὕτη καὶ μετὰ τὴν ἐκ διαλεί-
ματων ἀπελευθέρωσιν τοῦ
πληθους τῆς Ἑλλάδος,
ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1913
καὶ ἐπ' ὅσης ἐξελικτοῦσε νὰ
ἐσοτίζεται καὶ νὰ γαίρεται,
ὅπως τῆς ἐκ ἀρχαίας καὶ τῶν
Ἑκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν.

Παρίστησαν κατ' τὴν πανηγυρικὴν
τοῦτο Μνημόσυνον ὁ Πεντικὸς Διοικητὴς
Κος Κ. Καλκάνης, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Περί-

